

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ETNOGRAFIA POLSKA

XXX

Zeszyt 1

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK
1986

REDAKTOR: WITOLD DYNOWSKI

SEKRETARZ REDAKCJI: IWONA KABZIŃSKA-STAWARZ

CZŁONKOWIE RADY REDAKCYJNEJ: JÓZEF BURSZTA, MARIA BIERNACKA (PRZEWODNICZĄCA), MARIA FRANKOWSKA, JADWIGA KLIMASZEWSKA, ANNA KUTRZEBA-POJNAROWA, WANDA PAPROCKA, ZOFIA SZYFELBEJN-SOKOLEWICZOWA

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, al. Świerczewskiego 105

Okladkę projektował Edward Kostka

Redaktor Zyta Kwiecińska

Redaktor techniczny Jacek Sikorski

© Copyright by Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo, Wrocław 1986

Printed in Poland

PL ISSN 0071-1861

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo, Wrocław 1986
Nakład: 900 egz. Objętość: ark. wyd. 23.70, ark. druk. 18,25, ark.
A₁-24. Papier druk. sat. kl. IV, 70 g, 70 × 100. Oddano do skła-
dania 1985.09.26. Podpisano do druku 1986.02.07. Druk ukończono
w lutym 1986. Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 3420/85. R-7.
Cena zł 300.—

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

Zofia Sokolewicz — O pojęciu całości i systemu w etnologicznych badaniach nad kulturą. Część I	11
Streszczenie w j. angielskim	28
Michał Buchowski, Wojciech Burszta — Status języka w świadomości magicznej	31
Streszczenie w j. angielskim	41
Witold Truszkowski — Jak Bronisław Malinowski został ocalony dla nauki	43
Mirosława Drozd-Piasecka — Społeczne funkcje sztuki ludowej. Sztuka ludowa w ocenie współczesnej młodzieży wiejskiej	51
Streszczenie w j. rosyjskim	80
Jolanta Kowalska — Elementarne składniki kulturowych koncepcji rzeczywistości w symbolice ruchu tanecznego. Część I: Kulturowe kwalifikacje ruchu a symbolika ruchu tanecznego	83
Streszczenie w j. angielskim	137
Lech Mróz — Wyróżnianie grupy własnej przez Cyganów w Polsce: swojskość, inność, obcość	139
Streszczenie w j. angielskim	162
Jadwiga Kucharska — Kaszubi w Kanadzie. Mechanizmy identyfikacji etnicznej	163
Streszczenie w j. angielskim	178
Władysław Baranowski — Polskie zainteresowania ludami Komi w XVI-XIX wieku	181
Streszczenie w j. rosyjskim	200
Ljubinko Radenkovič — Znaczenie pewnego tekstu o konopiach czy lninie w folklorze narodów słowiańskich i bałkańskich	201
Streszczenie w j. rosyjskim	211

Z ZAŁOBNEJ KARTY

Kazimiera Zawistowicz-Adamska (1897-1984) — <i>Maria Biernacka</i>	213
Mieczysław Gładysz (1903-1984) — <i>Zofia Szromba-Rysowa</i>	220
László Földes (1934-1980) — <i>Anna Kowalska-Lewicka</i>	223

KRONIKA

Jubileusz 50-lecia pracy naukowej prof. dr. Józefa Gajka — <i>Barbara Bazieli</i>	227
Kultura wsi Mazowska i Podlasia w zbiorach Muzeum Rolnictwa im. K. Kluka w Ciechanowcu — <i>Teresa Romanowska</i>	229
Wyjazd do Indii studentów etnografii Uniwersytetu Warszawskiego — <i>Lech Mróz, Magdalena Złocka</i>	237
Festiwal Cygański w Chandigarh (India) — <i>Adam Bartosz</i>	241

RECENZJE

Estudios de Cultura Náhuatl. Publicación eventual del Instituto de Investigaciones Históricas de la Universidad Nacional Autónoma de México, vol. 16: 1983, ss. 389 — <i>Ryszard Tomicki</i>	243
Acta Universitatis Lodzensis. Folia Caucasica, nr 1: 1983, ss. 141 — <i>Andrzej Woźniak</i>	248
A. I. Robakidze, Puti razvitija gruzinskoj sovetskoj ětnografii (1922-1982 gg.), Akademia Nauk SSR, Institut Istorii Archeologii i Etnografii im. I. A. Dżawachiszwili, Izdatielstwo „Mecniereba”, Tbilisi 1983, ss. 158 — <i>Andrzej Woźniak</i>	249
P. Wiessner, Style and Social Information in Kalahari San Projectile Points, „American Antiquity”, vol. 48, nr 2: 1983, ss. 252-276 — <i>Wiktor Stoczkowski</i>	251
Albert K. Bajburin, Žyliszcze v obriadach i predstavlenijach vostočnyh sľavian, Leningrad 1983, ss. 188 — <i>Gabriela Augustynowicz</i>	254
I. Georgieva, Bylgarska narodna mitologija, wyd. Nauka i Izkustvo, Sofia 1983 — <i>Krzysztof Wrocławski</i>	259
Rudolph Peters, Islam and Colonialism. The Doctrine of Jihad in Modern History, The Hague—Paris—New York 1979, Mouton Publishers — <i>Leszek Dzięgiel</i>	263
D. F. Eickelman, The Middle East. An Anthropological Approach, Englewood Cliffs, New York 1981 — <i>Leszek Dzięgiel</i>	269
Franciszek Kotula, U źródeł, Rzeszów 1983, KAW — <i>Wojciech Pieniążek</i>	279
Franciszek Kotula, U źródeł, Rzeszów 1983, KAW — <i>Urszula Raszkiewicz</i>	280
Aleksander Błachowski, Nie tylko chlebem ... Portrety twórców ludowych, Warszawa 1983, LSW, ss. 170 — <i>Hanna Reszke</i>	283
Anna Szyfer, Społeczność i kultura małego miasta. Studium na przykładzie Rynu, Olsztyn 1982, Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, ss. 152 — <i>Justyna Jasionowska</i>	286
Marguerite Reut, Le soie en Afghanistan. L'élevage du ver a soie en Afghanistan et l'artisanat de la soie à Herat, Wiesbaden 1983, ss. 167, ryc. — <i>Irena Turnau</i>	288
Helge Gerndt, Kultur als Forschungsfeld. Über volkswissenschaftliches Denken und Arbeiten, München 1981, ss. 243, ryc. — <i>Irena Turnau</i>	289
Vêtement et Sociétés 1. Actes des Journées de rencontre des 2 et 3 mars 1979. Wyd. przez Monique de Fontanès et Yves Delaporte. Laboratoires d'Ethnologie du Muséum National d'Histoire Naturelle. Sociétés des amis du Musée de l'Homme, Paris 1981, ss. 370, ryc. — <i>Irena Turnau</i>	290
Ludvik Baran, Jitka Staňková, Lidové kroje Slovákca, Praha 1982, ss. 84, ryc. — <i>Irena Turnau</i>	291

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ

Зофия Соколевич — Понятие целого и системы в этнологических исследованиях, касающихся культуры. Часть I.	11
Резюме на английском языке	28
Михал Буховски, Войцех Буршта — Статус языка в магическом сознании	31
Резюме на английском языке	41
Витольд Трушковски — Как был спасен Бронислав Малиновски для науки	43
Мирослава Дрозд-Пясецка — Общественные функции народного искусства. Народное искусство в глазах современной сельской молодежи	51
Резюме на русском языке	80
Июлианта Ковальска — Составные элементы культурных концепций действительности в символике танцевальных движений. Часть I. Культурные квалификации движения и символика танцевального движения	83
Резюме на английском языке	137
Лех Мруз — Самоопределение собственной группы цыганами в Польше: своеобразие, отличия, чуждость	139
Резюме на английском языке	162
Ядвига Кухарска — Кашубы в Канаде. Механизм этнического отождествления	163
Резюме на английском языке	178
Владыслав Барановски — Заинтересованность поляков народами Коми в XVI-XIX вв.	181
Резюме на русском языке	200
Льобинко Раденкович — О значении известного текста о коноплях либо льне в фольклоре славянских и балканских народов	201
Резюме на русском языке	211

ТРАУРНЫЙ СПИСОК

Казимера Завистович-Адамска (1897-1984) — <i>Мария Бернацка</i>	213
Мечислав Гладыш (1903-1984) — <i>Зофия Шромба-Рысова</i>	220
Ляшло Фольдеш (1934-1980) — <i>Анна Ковальска-Левицка</i>	223

ХРОНИКА

Юбилей 50-летия научной деятельности профессора д-ра Юзефа Гайка — <i>Барбара Базелих</i>	227
Культура Мазовецких и Подляских деревень в собраниях Сельскохозяйственного музея им. К. Ключа в Цехановце — <i>Тереса Романовска</i>	229

Поездка студентов этнографии Варшавского университета в Индию — <i>Лех Мруз, Магдалена Злоцка</i>	237
Цыганский фестиваль в Хандигар (Индия) — <i>Адам Бартош</i>	241

РЕЦЕНЗИИ

Estudios de Cultura Náhuatl. Publicación eventual del Instituto de Investigaciones Históricas de la Universidad Nacional Autónoma de Mexico, T. 16: 1983, cc. 389 — <i>Рышард Томицки</i>	243
Acta Universitatis Lodzianis. Folia Caucasica, N. 1: 1983, cc. 141, Łódź — <i>Анджей Возняк</i>	248
А. И. Робакидзе, Пути развития грузинской советской этнографии (1922-1982 гг.), Академия Наук ССР, Институт Истории Археологии и Этнографии им. И. А. Джавахишвили, Изд. „Мэцнэриба“, Тбилиси 1983, cc. 158 — <i>Анджей Возняк</i>	249
P. Wiessner, Style and Social Information in Kalahari San Projectile Points, „American Antiquity“, T. 48, N. 2: 1983, cc. 253-276 — <i>Виктор Сточковски</i>	251
Алберт К. Байбурун, Жилище в обрядах и представлениях восточных славян, изд. „Наука“, Ленинград 1983, cc. 188 — <i>Габрела Аугустынович</i>	254
I. Georgieva, Bułgarska narodna mitologija, Sofia 1983, „Nauka i Izkostvo“, <i>Кишитоф Вроцлавски</i>	259
Rudolph Peters, Islam and Colonialism. The Doctrine of Jihad in Modern History, The Hague—Paris—New York 1979, Mouton Publishers — <i>Лешек Дзенгел</i>	263
D. F. Eickelman, The Middle East. An Anthropological Approach, New York 1981, Englewood Cliffs — <i>Лешек Дзенгел</i>	269
Францишек Котула, У истоков, Жешов 1983, КАВ — <i>Войцех Пеняжек</i>	279
Францишек Котула, У истоков, Жешов 1983, КАВ — <i>Уршула Рашкевич</i>	280
Александр Блаховски, Не только хлебом... Портреты народных создателей, Варшава 1983, ЛСВ, cc. 170 — <i>Ханна Решка</i>	283
Анна Шыфер, Общественность и культура городка на примере Рына, Ольштын 1982, ОБН им. Войцеха Кентшыньского — <i>Юстына Ясионовска</i>	286
Margureite Reut, Le soie en Afghanistan. L'élevage du ver à soie en Afghanistan et l'artisanat de la soie à Herât, Wiesbaden 1983, cc. 167, ил. 90 — <i>Ирена Турнау</i>	288
Helge Gerndt, Kultur als Forschungsfeld. Über volkskündliches Denken und Arbeiten, München 1981, cc. 243 — <i>Ирена Турнау</i>	289
Vêtement et Sociétés 1. Actes des Journées de rencontre des 2 et 3 mars 1979. Monique de Fontanes et Yves Delaporte (red.), Laboratoires d'Ethnologie du Muséum National d'Histoire Naturelle. Sociétés des amis du Musée de l'Homme, Paris 1981, cc. 370, ил. — <i>Ирена Турнау</i>	290
Ludvik Baran, Jitka Staňková, Lidove kroje Slovácka, Praha 1982, cc. 84, ил. — <i>Ирена Турнау</i>	291

CONTENTS

ARTICLES

Zofia Sokolewicz — On the concept of the whole and the system in ethnological studies of culture. Part I	11
Summary in English	28
Michał Buchowski, Wojciech Burszta — The status of the language in magical way of thinking	31
Summary in English	41
Witold Truszkowski — How has Bronisław Malinowski been saved for science	43
Mirosława Drozd-Piasecka — The social functions of folk art. Folk art in the opinions of peasant youth nowadays	51
Summary in Russian	80
Jolanta Kowalska — The basic elements of the cultural concepts of reality in the symbolism of dance movement. Part I. Cultural qualifications of the movement and the symbolism of dance movements	83
Summary in English	137
Lech Mróz — How do the Polish Gypsies distinguish their own group? Identity, distinctness, strangeness	139
Summary in English	162
Jadwiga Kucharska — The Kashubs in Canada. The mechanism of ethnic identification	163
Summary in English	178
Władysław Baranowski — The Polish concern with the ethnic group Komi in XVI-XIX centuries	181
Summary in Russian	200
Ljubinko Radenkovič — On the meaning of a text on hem or flax in the Slavic and Balkan folklore	201
Summary in Russian	211

OBITUARIES

Kazimiera Zawistowicz-Adamska (1897-1984) — <i>Maria Biernacka</i>	213
Mieczysław Gładysz (1903-1984) — <i>Zofia Szromba-Rysowa</i>	220
Laszlo Foldesz (1934-1980) — <i>Anna Kowalska-Lewicka</i>	223

CHRONICLE

50 years of the scientific activity of prof. dr Józef Gajek — <i>Barbara Bazielić</i>	227
The peasant culture of Mazowsze and Podlasie in the collections of the	

Krzysztof Kluk Museum of Agriculture in Ciechanowiec — <i>Teresa Romanowska</i>	229
The travel to India of the students of ethnology from the University of Warsaw — <i>Lech Mróz, Magdalena Złocka</i>	237
The Gypsy Festival in Chandigarh, India — <i>Adam Bartosz</i>	241

BOOK REVIEWS

Estudios de Cultura Náhuatl. Publicación eventual del Instituto de Investigaciones Históricas de la Universidad Nacional Autónoma de Mexico, vol. 16: 1983, 389 pages — <i>Ryszard Tomicki</i>	243
Acta Universitatis Lodziensis. Folia Caucasica, nr. 1: 1983, 141 pages, Łódź — <i>Andrzej Woźniak</i>	248
A. I. Robakidze, Puti razvitiya gruzinskoj sovetskoj étnografii (1922-1982) (The ways of development of the Georgian Soviet ethnography in the years 1922-1982), Akademia Nauk SSR, Institut Istorii Archeologii i Etnografii im. I. A. Dżawachiszwili, Izdatielstwo „Mecniereba”, Tbilisi 1983, 158 pages — <i>Andrzej Woźniak</i>	249
P. Wiessner, Style and Social Information in Kalahari San Projectile Points, „American Antiquity”, vol. 48, nr. 2: 1983, p. 253-276 — <i>Wiktor Stoczkowski</i>	251
Albert K. Bajburin, Žyliszcze v obriadach i predstavlenijach vostočnyh Slavian (The home in rites and images of the Eastern Slavs) — <i>Gabriela Augustynowicz</i>	254
I. Georgieva, Bylgarska Narodna mitologija (The Bulgar folk mythology) ed. Nauka i Izkustvo, Sofia 1983 — <i>Krzysztof Wrocławski</i>	259
Rudolph Peters, Islam and Colonialism. The Doctrine of Jihad in Modern History, The Hague—Paris—New York 1979, Mouton Publishers — <i>Leszek Dzięgiel</i>	263
D. F. Eickelman, The Middle East. An Anthropological Approach, Englewood Cliffs, New York 1981 — <i>Leszek Dzięgiel</i>	269
Franciszek Kotula, U źródeł (At the sources), Rzeszów 1983, KAW — <i>Wojciech Pieniążek</i>	279
Franciszek Kotula, U źródeł, Rzeszów 1983, KAW — <i>Urszula Raszkiewicz</i>	280
Aleksander Błachowski, Nie tylko chlebem... Portrety twórców ludowych (Not by bread alone... The portraits of folk artists), LSW, Warszawa 1983, 170 pages — <i>Hanna Reszka</i>	283
Anna Szyfer, Społeczność i kultura małego miasta. Studium na przykładzie Rynu (The community and culture of a little town. The case of Ryn) Olsztyn 1982, Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, 152 pages — <i>Justyna Jasionowska</i>	286
Marguerite Reut, Le soie en Afghanistan. L'élevage de ver à soie en Afghanistan et l'artisanat de la soie a Herat, Wiesbaden 1983, 167 pages, ill. — <i>Irena Turnau</i>	288
Helge Gerndt, Kultur als Forschungsfeld. Über volkskundliches Denken und Arbeiten, München 1981, 243 pages, ill. — <i>Irena Turnau</i>	289
Vêtement et Sociétés 1 Actes des Journées de rencontre des 2 et 3 mars 1979. Ed. by Monique de Fontanes et Yves Delaporte. Laboratoires d'Ethnologie du Museum National d'Histoire Naturelle. Sociétés des Amin du Musée de l'Homme, Paris 1981, 370 pages, ill. — <i>Irena Turnau</i>	290
Ludvik Baran, Jitka Staňková, Lidové kroje Slovácka, Praha 1982, pages, ill. — <i>Irena Turnau</i>	291